

Anbang, de Chinese koper van levensverzekeraar Vivat (het oude Reaal), stuurde onlangs onverwacht de Nederlandse topman Gerard van Olphen de laan uit. Dat gaf voeding aan de twijfels over de perspectieven van de levensverzekeraar, die er toch al niet florissant voor staat. Het was ook het zoveelste ongunstige bericht uit een branche die al jaren kampt met 'tegenwind uit alle richtingen', zoals econoom Arnoud Boot het noemt.

De levenssector, deels door de overheid overeind gehouden tijdens de crisis, moet toekomstbestendiger worden, vindt de Nederlandsche Bank (DNB). Het IMF vreest zelfs voor faillissementen als de rente zo laag blijft.

Je zou er bang van worden als polis-houder. Maar dat is natuurlijk niet de bedoeling, want de financiële sector draait op vertrouwen. En ook al is de situatie bij levensverzekeraars niet rooskleurig, voor paniek is geen reden. Waar bij banken per definitie veel minder in kas is

dan het saldo van alle rekeninghouders, heeft een levensverzekeraar juist meer in kas dan het totaal. Bovendien kunnen die tegoeden niet zomaar worden opgevraagd. Het gaat om langlopende contracten waarvan voortijdige beëindiging geld kost.

'Een levensverzekeraar is geen bank', zegt Casper de Vries. 'Bij een bank kan het snel misgaan bij een bankrun. Problemen bij een levensverzekeraar zijn altijd een langzaam proces, als bij een tanker die uit koers raakt en uiteindelijk op het strand loopt. Dat geeft toezichhouders veel ruimte om in te grijpen.'

Sector onder druk

Hoogleraar monetaire economie De Vries was voorzitter van de Commissie Verzekeraars, die in maart ook al een somber beeld schetste van de levensverzekeraars. De sector staat onder druk, meldde de commissie. 'Maar dat raakt voorsnog vooral de bedrijven zelf en de mensen die daar werken', zegt hij nu. 'De werkgelegenheid zal drastisch minder worden.'

De problemen voor de levensverzekeraars begonnen al voor de crisis. Door de woekerpolisaffaire liepen consumenten massaal weg bij de verzekeraars, die hen met ondeugdelijke producten op hoge kosten hadden gejaagd. Tot 2008 ging er jaarlijks zo'n € 8 mrd à € 9 mrd naar levensproducten zoals koopsommen, beleggingsverzekeringen en lijfrentes. Dat is nu nog maar € 2 mrd. De rest gaat naar het goedkopere en veiligere banksparen.

De door de kredietcrisis veroorzaakte extreem lage rente raakt levensverzekeraars hard doordat toekomstige (gegarandeerde) verplichtingen erg duur

Hoe veilig is mijn levensverzekering?

Levensverzekeraars staan er gekleurd op sinds de woekerpolisaffaire. Maar er is geen reden voor paniek: de markt voor levensverzekeringen is groter dan ooit.

Er zijn in essentie twee soorten levensverzekeringen.

1 Verzekeringen waarmee een vermogen wordt opgebouwd dat bij leven wordt uitgekeerd, zoals een lijfrente. En verzekeringen die uitkeren bij overlijden, zoals een overlijdensrisicoverzekering of een uitvaartverzekering.

2 De twee soorten verzekeringen verschillen in dynamiek en risico. Bij een periodiek uitkerende lijfrente is het voor de verzekeraar ongun-

stig als de verzekerde heel oud wordt: het zogeheten langlevensrisico. Dan moet er meer worden uitgekeerd dan waarmee rekening is gehouden. Bij een overlijdensrisicoverzekering is het juist gunstig als iemand heel oud wordt, of in ieder geval ouder dan de einddatum van zijn verzekering: het kortlevenrisico. Voor de verzekerde liggen deze risico's precies andersom. Financieel, althans. Want tegen lang leven heeft niemand bezwaar, tegen voortijdig doodgaan wel, zelfs al is dat goed verzekerd.

worden. Daar komt de sterk gestegen levensverwachting bij, die ervoor zorgt dat verzekeraars langer moeten uitkeren dan berekend. Het zijn dezelfde problemen waar ook pensioenfonds met kampen, maar die kunnen de uitkeringen omlaag brengen; dat kunnen verzekeraars niet.

De woekerpolissen hebben niet alleen de klanten weggejaagd, maar bedreigen de sector ook met megaclaims. Als die bij de rechter worden gehonoreerd, moeten levensverzekeraars vele miljarden dokken. Dat betekent hun einde. Dan kan zich de rare situatie voordoen dat woekerpolishouders wél hun geld krijgen en andere polishouders de dupe zijn.

Van de ruim honderd levensverzekeraars die er in 2000 waren, zijn er nog veertig over. Veel kleine verzekeraars zijn verdwenen, hun portefeuille is overgenomen door andere partijen. Zo ging Uw

Lees verder op pagina 14

Toekomst naar Brand New Day, St. Yves naar Zwitserleven (Vivat) en werd in juli De Eendragt overgenomen door ASR, voor een symbolisch bedrag.

De meeste grote verzekeraars hebben een solvabiliteit van tussen de 200 en 300 procent. Dat oogt veiliger dan het is. Het betekent dat de buffer twee tot drie keer groter is dan het absolute minimum. Bovendien hebben verzekeraars veel vrijheid bij het bepalen van hun solvabiliteit; de rekenmethode is verouderd. In principe moet een solvabiliteit van 100 procent voldoende zijn, maar in werkelijkheid wordt eerder 160 of 170 als ondergrens gezien. Het door de staat verkochte Vivat had een solvabiliteit van 140 procent. Evengoed eiste minister Dijsselbloem dat de nieuwe Chinese eigenaar Anbang €1,3 mrd in de kas zou bijstorten.

Betrouwbaarder beeld

Volgend jaar wordt nieuwe regelgeving voor de solvabiliteit van kracht — Solvency II — en dan zal de solvabiliteit van levensverzekeraars ineens een stuk lager worden. 'Maar je kunt de solvabiliteit nu en die vanaf 1 januari niet met elkaar vergelijken', aldus een woordvoerder van DNB. 'Dat zijn appels en peren. De nieuwe solvabiliteitsberekening geeft een betrouwbaarder beeld, doordat rekening wordt gehouden met de marktwaarde en het risico van bezittingen.'

Anders dan bij banken is er voor klanten van levensverzekeraars geen garantieregeling. Voor het geval dat levensverzekeraars in de problemen komen, bestaat sinds 2000 een opvangregeling van het Verbond van Verzekeraars en DNB. Die regeling werd bedacht na het debacle met de kleine levensverzekeraar Vie d'Or, die in 1993 failliet ging. De laatste claims van dat faillissement zijn pas enkele jaren geleden geschikt. De opvangregeling moet een faillissement voorkomen doordat tijdig wordt ingegrepen. Tot nu toe is de regeling nog niet gebruikt, aldus DNB.

Bij kleine verzekeraars kan de sector de problemen zelf oplossen. Bij grote verzekeraars zal dat niet lukken. 'Als dat tot onoverkomelijke problemen leidt, zal uiteindelijk wel weer de staat ingrijpen, zoals is gebeurd bij de kredietcrisis, met Aegon,

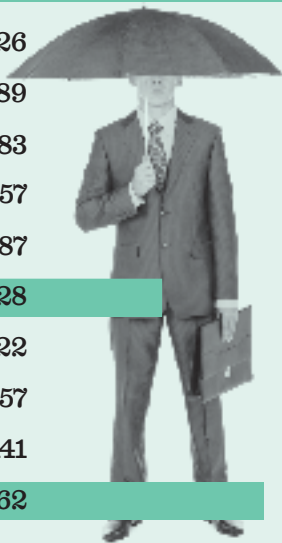
Toekomst

'Er zijn kansen voor de levensverzekeraars, maar de sector doet absoluut te weinig aan innovatie'

Hoe solide is uw levensverzekeraar?

Op de site van de Nederlandse Bank staan de solvabiliteitscijfers van alle Nederlandse levensverzekeraars. Een kleine greep uit de stand van eind 2014. Het getal geeft in procentpunten de solvabiliteit weer (minimum: 100).

Achmea	226
Aegon	189
ASR	283
Brand New Day	157
De Eendragt	87
Dela	628
Delta Lloyd	222
Nationale Nederlanden	157
Vivat	141
Waard Leven	762

€8-9 mrd

Tot 2008 werd jaarlijks circa €8 mrd á €9 mrd besteed aan levensproducten als koopsompolis-sen. Nu is dat nog maar zo'n €2 mrd.

€1,3 mrd

moest de Chinese koper van Vivat (het oude Reaal) bijstorten in de kas, ook al had het bedrijf een solvabiliteit van 140%.

'Nieuwe solvabiliteitsberekening geeft betrouwbaarder beeld'

ASR en Reaal', vermoedt Arnoud Boot. 'Levensverzekeraars zijn zo groot. Uit het oogpunt van financiële stabiliteit moeten de belangen van de polishouders veilig worden gesteld. Wat dat precies voor welke polishouders betekent, durf ik niet te zeggen. Dat is een juridisch traject.'

DNB en het Verbond van Verzekeraars verzekeren dat polishouders geen risico lopen. Ook Casper de Vries ziet geen gevaar voor polishouders, ondanks de precare situatie voor veel levensverzekeraars. 'Het geld van verzekeraars zit opgesloten in silo's. Wellicht dat daar iets minder in zit dan nodig, en als de rente lang laag blijft, kan dat nog verder tegenvallen. Maar we moeten ook weer niet zo bang zijn voor die langdurig lage rente.'

Dus mensen hoeven zich helemaal geen zorgen te maken? 'Die uitspraak zult u van mij als wetenschapper natuurlijk nooit horen.'

De paradox is dat er voor levensverzekeraars in principe een grotere markt dan ooit ligt. Met het groeiend aantal zelfstandigen en de versobering van pensioeregelingen is er veel behoefte aan goede individuele vermogensproducten. Banksparen is weliswaar veilig, maar levert amper rendement op. Bankspaarproducten met beleggingsmogelijkheden zijn er weinig. Kansen dus voor de levensverzekeraars, maar die hebben het vertrouwen van de consument met de woekerpolis- verspeeld. En vernieuwende producten zijn er nauwelijks. Ook dat is een probleem, constateert Casper de Vries. 'De sector heeft de laatste jaren te weinig aan innovatie gedaan.'

André de Vos is freelance-journalist.